

DE ERVARINGSGERICHTE METHODIEK

Het 'ervaringsgerichte' is onderdeel van de visie van Plattelandsklassen vzw, geeft richting bij nieuwe initiatieven en is een kader om kwaliteit te meten.

Kwaliteitsindicatoren van ervaringsgerichte plattelandsklasarrangementen

Om tot leren te komen is er 'welbevinden' én 'betrokkenheid' nodig bij de kinderen en jongeren.

1. Welbevinden

Een ongelukkig kind is niet in staat om te leren. Het associeert bovendien de locatie of de periode met een onbehagelijk gevoel. Dat willen we ten allen prijze vermijden.

Welbevinden is een basisbehoefte en komt voort uit de bevrediging van lichamelijke behoeften, behoefte aan affectie, warmte en tederheid, veiligheid en duidelijkheid, erkenning en bevestiging, zelfwaardegevoel en zingeving.

2. Betrokkenheid

Betrokkenheid is meer dan 'geanimeerd zijn'. Een hoge betrokkenheid gaat gepaard met intensieve mentale activiteit. Signalen van een hoge betrokkenheid zijn: concentratie, motivatie en inzet, energie, alertheid en aandacht voor detail, ontdekkings- en exploratiedrang.

Aanpakfactoren om tot ervaringsgerichte plattelandsklasarrangementen te komen

Om het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen en jongeren te verhogen, kunnen we inzetten op de leeromgeving (de omstandigheden), de werkvormen (de organisatie van het leerproces) en de begeleidersstijl (wat de begeleider al dan niet doet).

1. De krachtige leeromgeving

Deze zeven factoren geven een antwoord op de vragen: 'Hoe krijgen we kinderen zo betrokken dat ze spontaan en met plezier op onderzoek gaan?' en 'Hoe komt het dat kinderen niet betrokken zijn?'. Ze vertellen ons of het plattelandsklasarrangement krachtig genoeg is en waar er kansen zijn tot optimalisering.

- Een veilige en positieve sfeer (overzichtelijke locatie en planning, zacht onthaal, ...)
- Voorkennis activeren
- Werkelijkheidsnabij (koppeling met de leefwereld van leerlingen, hun dagelijkse leven)
- Leren is een actief werkwoord
- Verwoorden en reflecteren
- Samenwerking *tussen* leerlingen verhoogt de 'leerkracht' van leerlingen
- Autonomie (keuzemogelijkheid en initiatieven van kinderen)

2. Activerende werkvormen

De beste werkvormen zijn werkvormen waar de initiatieven van begeleiders en leerlingen gelijk opgaan. Dit wil zeggen dat de input van beide partijen nodig is en er per definitie een actieve rol is voor elke leerling. Met deze zeven basiswerkvormen kom je hier aan tegemoet:

Kring **Forum (voorstelling)** **Hoekenwerk (doorschuif)** **Contractwerk (taak)** **Projectwerk (plan)** **Atelier (techniek)** **Vrije activiteiten**

3. De empathische begeleidersstijl

Empathie is essentieel om tot interactie te komen. Dit is de ervaringsgerichte grondhouding van elke begeleider op de plattelandsklassen. Een goede begeleider is in de eerste plaats bezig met wat er in de kinderen en jongeren omgaat, welke horde zij moeten nemen en begeleidt daarin, veel meer dan met wat hij/zij zelf wil overbrengen. Ervaringsgerichte begeleiders faciliteren, onderzoeken mee, verbinden en zijn kapitein als dat nodig is.

FACILITATOR

- kinderen leren zelfstandig

MEDE-ONDERZOEKER

- kinderen exploreren en beleven begeleid

VERBINDER

- kinderen ontmoeten en beleven vrij

KAPITEIN

- kinderen leren begeleid

Beoogde effect van onze plattelandsklasarrangementen

Wanneer alle factoren op een correcte manier worden ingezet om tot welbevinden en betrokkenheid te komen, gaan kinderen en jongeren anders met de werkelijkheid om als vóór het plattelandsklasarrangement.

1. Fundamentele leerervaring

We mikken hoger dan een oppervlakkige opname van nieuwe elementen. Via fundamenteel leren (of deep-level-learning) veranderen we de manier van denken en functioneren van leerlingen. Hun greep op de werkelijkheid is ruimer en fijner geworden. Als persoon zijn de leerlingen veranderd, ze hebben bijgeleerd.

2. Verbrede competenties

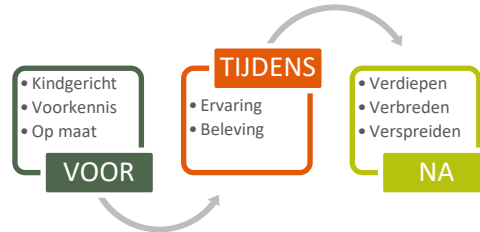
Via onze ervaringsgerichte plattelandsklasarrangementen streven we bij leerlingen naar een verbreding van competenties en 21ste eeuwse vaardigheden, zoals communiceren, creatief denken en handelen, kritisch denken, probleemoplossend denken en handelen, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering en bronnen raadplegen,¹

¹ In 'Onderwijs van de 21ste eeuw' formuleert Kris Van Den Branden (lerarenopleider en docent aan de KULeuven) antwoorden op grote vragen over het onderwijs in onze eeuw. De kaders die hij schetst lopen parallel met de uitgangspunten van het leerplanconcept van het Katholiek Onderwijs (Zin In Leren! Zin in leven!) en de leerplannen van het Gemeenschapsonderwijs.

HET PLATTELANDSKLASARRANGEMENT

Het plattelandsklasarrangement van Plattelandsklassen vzw is een doordacht, kindgericht en ervaringsgericht traject.

De voorbereiding in de klas

Het is van essentieel belang dat elke plattelandsklas, meerdaags of ééndaags, een degelijke voorbereiding in de klas krijgt. Leerkrachten gaan aan de slag om samen met de kinderen leerinhouden te bepalen vanuit de voorkennis en interesses die ze hebben. We geven de leerkrachten hiervoor een houvast zodat het traject ervaringsgericht en op maat van de klas op gang wordt getrokken, een klasproject wordt en een grotere onderwijstijd inneemt binnen het jaarplan.

Het ervaringsgerichte bedrijfsbezoek

Binnen het arrangement, zowel ééndaags als meerdaags, staat het bezoek aan het landbouwbedrijf steeds centraal. De leerkracht heeft de handen vrijer om een ondersteunende rol op te nemen.

De naverwerking in de klas

Via reflectiegesprekken in de klas gaat de leerkracht het geleerde verdiepen. Mogelijks zijn nog extra kansen vanuit de voorbereiding en het bezoek om verder te verbreden.

Naast een goede vastzetting van leerinhouden willen we ook dat kinderen hun ervaring gaan verspreiden via de klaswanden, schoolkrant of -website, sociale media en de lokale krant of (regionale) televisie.

Plattelandsklassen zal hiertoe heel wat suggesties op de website plaatsen.

OPMERKINGEN

ERVARINGSGERICHTE PLATTELANDSKLASARRANGEMENTEN ZIJN EEN ANTWOORD

In het referentiekader voor onderwijskwaliteit (het OK) zet de onderwijsinspectie kwaliteitsverwachtingen voor kwaliteitsvol onderwijs uit.

Het OK referentiekader voor onderwijskwaliteit

Rubriek
Deelrubriek
Kwaliteitsverwachting

Beleid	
Beleid	
BL1	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar (pedagogisch) project.
BL2	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.
BL3	De school werkt participatief en responsief.
BL4	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.
BL5	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.
BL6	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.
Onderwijskundig beleid	
BL7	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.
Personeels- en professionaliseringsbeleid	
BL8	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend personeelsbeleid dat integraal en samenhangend is.
BL9	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.
Financieel en materieel beleid	
BL10	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend financieel en materieel beleid.
BL11	De school beheerst de kosten voor alle lerenden.
Fysieke en mentale veiligheid van de leer-, leer- en werkomgeving	
BL12	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid met het oog op de fysieke en mentale veiligheid van de leer-, leer- en werkomgeving.

Resultaten en effecten		Ontwikkeling stimuleren			
R1	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van lerenden.	Doelen		Begeleiding	
R2	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle lerenden en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.	D1	Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.	B1	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en systematiek en volgt de effecten van de begeleiding op.
R3	De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leervinst.	D2	Het schoolteam haanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.	B2	Het schoolteam biedt begeleiding zowel op het vlak van leren en studeren, onderwijsopbouw, psychisch en sociaal functioneren als preventieve gezondheidszorg.
R4	De school stimuleert de studievoortgang van elke lerende.	D3	Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.	B3	Het schoolteam biedt elke lerende een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.
R5	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke lerende.	D4	Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.	B4	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm samen met de lerende, de ouders/thuisomgeving en andere relevante partners.
R6	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle lerenden.	Vormgeving onderwijsleerproces en leer- en leeromgeving		Opvolging	
Kwaliteitsontwikkeling		V1	Het schoolteam en de lerenden creëren samen een positief en stimulerend school- en klasdynamiek.	O1	Het schoolteam geeft de lerenden adequate feedback met het oog op de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces.
K1	De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	V2	Het schoolteam en de lerenden gaan positief om met diversiteit.	O2	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.
K2	De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de lerenden.	V3	De leer- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.	O3	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.
K3	De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	V4	Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.	O4	Het schoolteam beslist en rapporteert onderbouwd over het behalen van de doelen bij de lerende.

<https://onderwijsinspectie.be/nl/het-referentiekader-voor-onderwijskwaliteit-ok>

Met onze ervaringsgerichte plattelandsklasarrangementen helpen we scholen om in te zetten op R2, R3, R6, V1, V2, V4, B4, BL3, BL5

[...] Plattelandsklassen vzw zal via een aantal doordachte keuzes (en stappen) opnieuw focussen op haar kerntaak: het onderwijs. Om de **impact in het onderwijsveld** te vergroten en een sterker draagvlak te creëren voor onze land- en tuinbouwers via het onderwijs, moeten plattelandsklassen meer onderwijsleertijd innemen, meer kinderen bereiken en een eigentijds totaalconcept aanbieden. [...] (cfr beleidsnota 2021-2023)

[...] Plattelandsklassen vzw is ambitieus en wil het leerrendement bij leerlingen verhogen door in te zetten op kwalitatieve landbouwenducatie. We beogen een intensere voorbereiding in de klas, opdat de ervaring tijdens het landbouwbedrijfsbezoek efficiënter wordt. We streven naar een **hedendaagse, didactisch correcte begeleiding** van het bedrijfsbezoek door de landbouwers extra te ondersteunen en te vormen. Een degelijke naverwerking in de klas zorgt dan weer voor een verdieping van het onderwerp, een verankering in het geheugen van kinderen en jongeren. [...] (cfr plattelandsklastraject, beleidsnota 2021-2023)

[...] Plattelandsklassen vzw wil jongeren op een **ervaringsgerichte** manier in contact brengen met land- en tuinbouw, platteland en voeding. Ze ondersteunt en ontwikkelt daarvoor educatieve initiatieven. [...] (www.plattelandsklassen.be)

[...] De kern van de ervaringsgerichte benadering ligt in de **ervaringsgerichtheid** van de begeleider²: gericht op de 'ervaring', op dat wat zich in iemand concreet afspeelt, op het geheel van lichamelijk gevoelde betekenissen van iemand in een bepaalde situatie. [...] (www.cego.be, Centrum Ervaringsgericht Onderwijs, KULeuven)

[...] Vanuit een **ervaringsgerichte** instelling ben je vanzelfsprekend geïnteresseerd in wat zich in iemand concreet afspeelt in elke situatie die er toe doet, ben je aangetrokken tot wat zich heel concreet in de praktijk afspeelt. Je bent dus gericht op het proces. Het proces bij de kinderen én de begeleider. Juist de focus op het proces onderscheidt het 'ervaringsgerichte' van andere concepten. De twee kwaliteitsindicatoren Welbevinden en Betrokkenheid verrijken de procesgerichte dimensie. [...] (Prof. dr. Ferre Laevers, hoogleraar KULeuven en grondlegger van het ervaringsgericht onderwijs)

² Met 'de begeleider' bedoelen we zowel de leerkracht of opvoeder in de klas, als de landbouwer of gids die een (bedrijfs)bezoek of de activiteit begeleidt.